

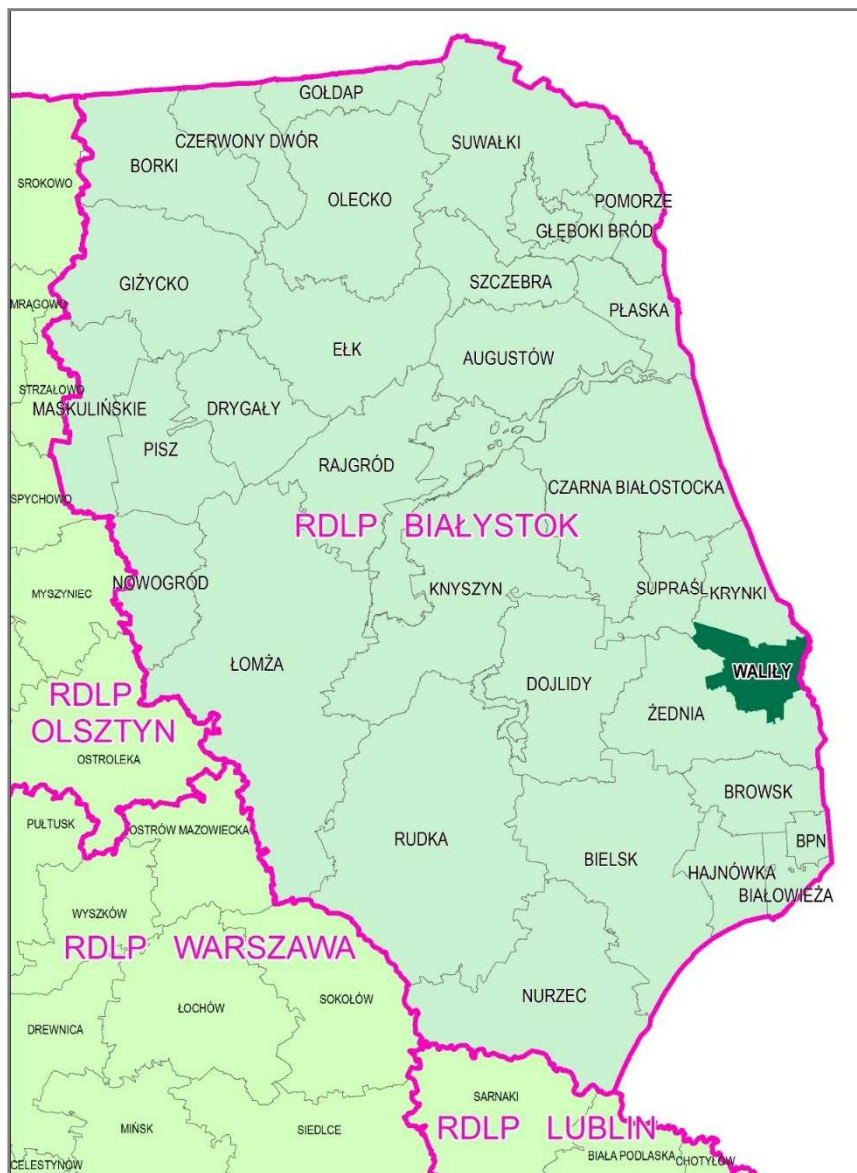
I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

1. Położenie

Nadleśnictwo Waliły jest nadleśnictwem 1-obrębowym:

- Obręb Waliły 01-32-1

Podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Obszar Nadleśnictwa Waliły graniczy z następującymi jednostkami LP: od północy z Nadleśnictwem Krynki, od południa i południowego-zachodu z Nadleśnictwem Żednia, od północnego-zachodu z Nadleśnictwem Supraśl. Od wschodu obszar nadleśnictwa graniczy z Republiką Białorusi.

Ryc.1. Mapa położenia Nadleśnictwa Waliły w RDLP Białystok

Zasięg terytorialny Nadleśnictwa Waliły został ustalony Zarządzeniem Nr 75 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 29 grudnia 2014 r.

Został powołany Rozporządzeniem nr 28/99 Wojewody Podlaskiego z dnia 10 sierpnia 1999 roku. Celem utworzenia było zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu Puszczy Knyszyńskiej odznaczającego się wysokim stopniem naturalności, stanowiącym ostoję wolno żyjącego stada żubrów. Realizowana jest tu ochrona łąk śródleśnych oraz dolin strumieni porośniętych lasami łągowymi, olsami i wilgotnymi grądami, z licznymi gatunkami roślin chronionych i rzadkich.

Rezerwat „Jezioro Wiejki”

Powołany został Rozporządzeniem nr 66/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 2 grudnia 2005 roku. Celem utworzenia było zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych naturalnego jeziora mezotroficznego oraz występujących na tym terenie rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Obiekt jest jednym z nielicznych pozostałości systemu jeziornego obszarów staroglacjalnych, związanych genetycznie z formami wytopiskowymi zlodowacenia środkowopolskiego. Chroni naturalny układ wodnych i bagiennych zbiorowisk roślinnych oraz jest ostoją zagrożonych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Najcenniejszym walorem rezerwatu jest ekosystem niewielkiego jeziora z wyraźnie zaznaczonym, strefowym układem roślinności wodnej i bagiennej. Koncentrycznie od środka jeziora układają się kolejno szuwały skrzypu bagiennego i pałki szerokolistnej oraz pła bagiennego z zespołem turzycy dziobkowatej i turzycy obłej.

Rezerwat „Rabinówka”

Rezerwat został powołany Rozporządzeniem nr 67/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 2 grudnia 2005 roku na powierzchni 652,45 ha. Celem utworzenia było zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych i dydaktycznych ostoi rzadkich i chronionych gatunków awifauny łąkowej na terenie Niecki Gródecko - Michałowskiej, a w szczególności populacji cietrzewia. Jest to obszar bagien, wód, lasów i obszarów nieleśnych, przypominający (ze względu na obfitość wody i typ roślinności) Kotlinę Biebrzańską.

Park Krajobrazowy

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej (PKPK) im. prof. Witolda Sławińskiego utworzony został w maju 1988 roku, na podstawie Uchwały nr XXVI/172/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 roku. Powołany został w celu ochrony terenów leśnych i dolin rzek leśnych Puszczy Knyszyńskiej, wyróżniających się wysokim stopniem naturalności, dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi oraz bogactwem kulturowym. Powierzchnia gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo Waliły objęta granicą Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej wynosi 5375,34 ha.

Obszary chronionego krajobrazu

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Waliły występuje Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Sokolskie”. Utworzony on został Uchwałą Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 29 kwietnia 1986 roku w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego. Obszar ten odznacza się urozmaiconą rzeźbą terenu z licznymi wzniesieniami morenowymi o wysokości przekraczającej 200 m nad poziom morza, częściowo zalesionymi.

Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Waliły możliwe jest występowanie 75 chronionych gatunków roślin: 17 objętych ochroną ścisłą oraz 58 objętych ochroną częściową. Ponadto na omawianym obszarze może występować 9 gatunków grzybów zlichenizowanych (porostów) 1 objęty ochroną ścisłą i 8 częściową.

W zasięgu administracyjnym Nadleśnictwa Waliły może występować 237 gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym:

- 13 gatunków bezkręgowców (7 objętych ochroną ścisłą i 6 częściową),
- 3 gatunki ryb (objęte ochroną częściową),
- 11 gatunków płazów (7 objętych ochroną ścisłą i 4 częściową),
- 5 gatunków gadów (wszystkie objęte ochroną częściową),
- 185 gatunki ptaków (180 objętych ochroną ścisłą i 5 częściową),
- 21 gatunków ssaków (11 objętych ochroną ścisłą i 10 częściową).

Gatunki te należy traktować jako mogące potencjalnie występować na danym obszarze. W nadleśnictwie występują odpowiednie środowiska dla bytowania wymienionych gatunków, jednak brak jest szczegółowej inwentaryzacji lub nie wszędzie jest możliwość jednoznacznego określenia stanowiska występowania.

Pomniki przyrody

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występuje 15 pomników przyrody ożywionej, w tym 12 pojedynczych drzew i 3 grupy drzew. Dominującą formą ochrony pomnikowej są na obszarze Nadleśnictwa Waliły pojedyncze drzewa.

b) Walory historyczno-kulturowe

Na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Białymstoku oraz informacji własnych nadleśnictwa i danych zebranych podczas prac terenowych, zebrano poniżej zabytki z obszaru Nadleśnictwa Waliły. Niektóre znajdują się w ewidencji zabytków inne natomiast wpisane są również do rejestru zabytków.

Dane uzyskano z *Wykazu zabytków nieruchomych województwa podlaskiego (13.05.2017 r.)*, *Wykazu zabytków drewnianych z terenu woj. podlaskiego wpisanych do rejestru zabytków (15.11.2016 r.)*, *Wykazu zabytków archeologicznych województwa podlaskiego (08.14 2015 r.)* oraz *Wojewódzkiej ewidencji zabytków (25.07.2017 r.)*.

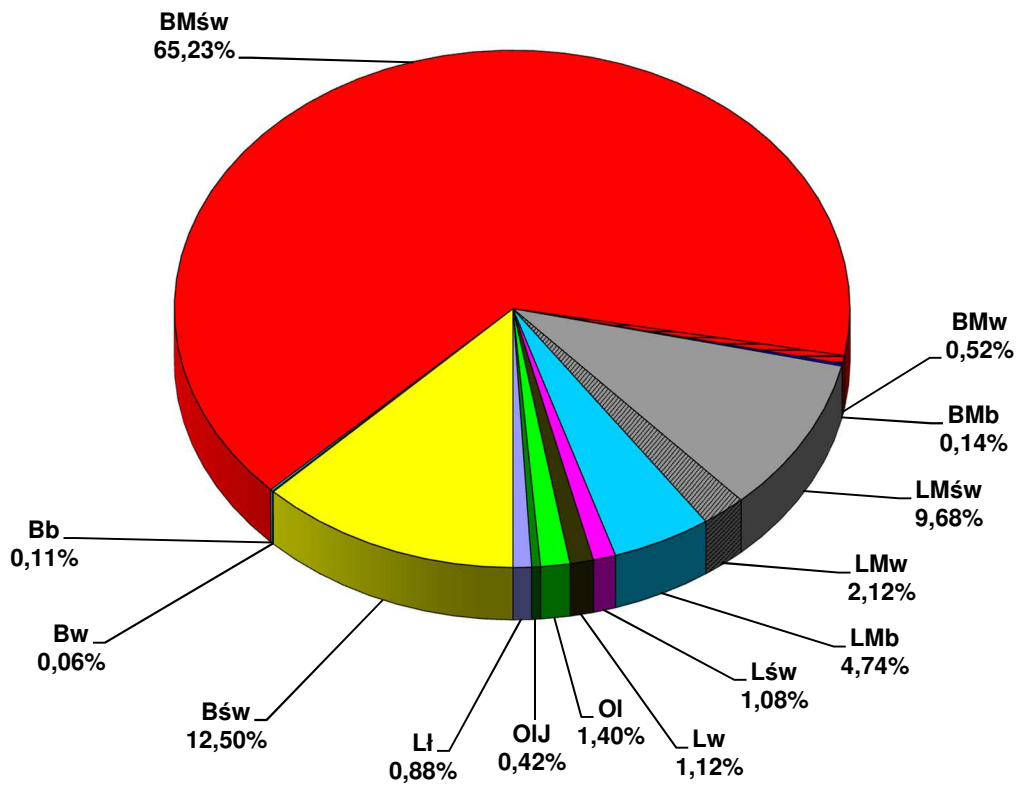
Tabela 1. Rejestr zabytków nieruchomych zasięgu terytorialnego nadleśnictwa i obiekty kultury materialnej i budownictwa

Miejscowość	Powiat	Gmina	Adres	Zabytek	Nr rej.
1	2	3	4	5	6
Gródek	białostocki	Gródek		teren części miasta, XVI-XIX	A-344 24.01.1957 z
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Michałowska	cerkiew cmentarna pod wezwaniem Matki Boskiej Opiekuńczej, drewniana, poł. XIX	A-395 11.02.1977 z
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Michałowska 6	cerkiew parafii prawosławnej pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Marii Panny, drewn., 1946-1970, wraz z cmentarzem przycerkiewnym w granicach ogrodu, ogrodzeniem i bramą	A-126 9.12.2004 z

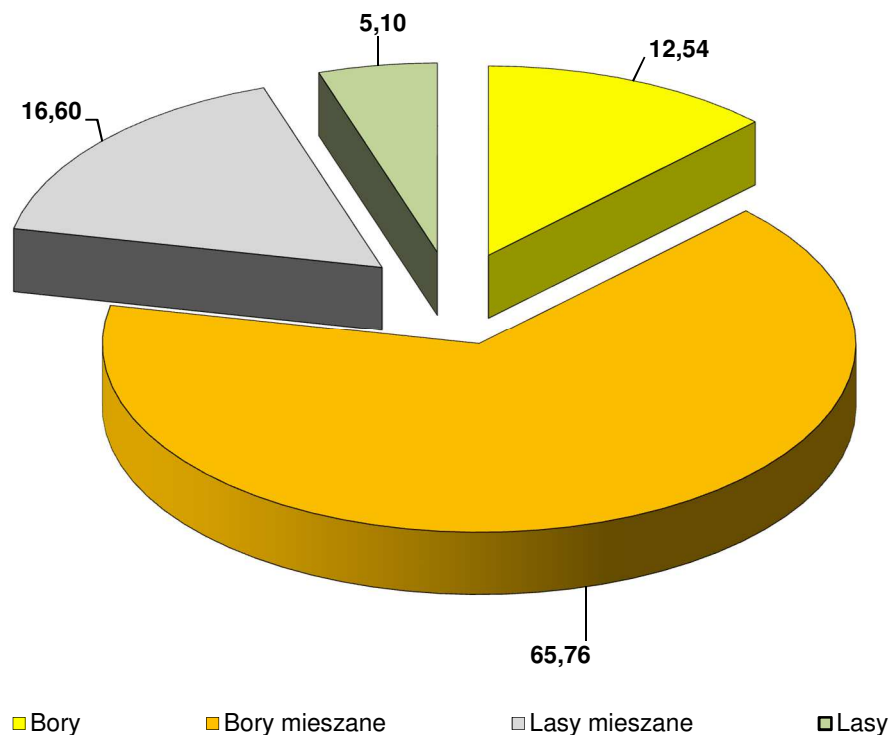
Miejscowość	Powiat	Gmina	Adres	Zabytek	Nr rej.	
1	2	3	4	5	6	
Gródek	białostocki	Gródek		teren części miasta, XVI-XIX	A-344 24.01.1957	z
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Michałowska	cerkiew cmentarna pod wezwaniem Matki Boskiej Opiekuńczej, drewniana, poł. XIX	A-395 11.02.1977	z
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Białostocka	kościół parafialny. pod wezwaniem Najświętszego Serca Jezusowego, 1934-1937, z cmentarzem przykościelnym w granicach ogrodzenia	A-152 29.05.2006	z
Gródek	białostocki	Gródek		cmentarz rzymskokatolicki	-	
Gródek	białostocki	Gródek		cmentarz żydowski z drugiej połowy XVII w.	A-113 16.02.1995	z
Gródek	białostocki	Gródek		cmentarz prawosławny	-	
Gródek	białostocki	Gródek		cmentarz ewangelicki	-	
Gródek	białostocki	Gródek		cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich	-	
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Białostocka 12	dom (chałupa) nr 12	-	
Gródek	białostocki	Gródek	ul. Białostocka 54	dom (chałupa) nr 54	-	
Jaryłówka	białostocki	Gródek		park dworski, XVIII-XX	A-338 19.12.1991	z
Jaryłówka	białostocki	Gródek		zespół dworsko folwarczny	-	
Łuzany	białostocki	Gródek		cmentarz parafii prawosławnej w Hołówkach (obecnie Białoruś)	-	
Mostowlany	białostocki	Gródek		cerkiew prawosławna parafii pod wezwaniem św. Apostoła Jana Teologa, drewniana., ok. 1862 r.	A-383 21.12.1987	z
Mostowlany	białostocki	Gródek		cerkiew cmentarna pod wezwaniem św. Kosmy i Damiana, drewniana., ok. XVIII w.	A-384 21.12.1987	z
Mostowlany	białostocki	Gródek		cmentarz przycerkiewny p.w. św. Kosmy i Damiana	A-384 21.12.1987	z
Mostowlany	białostocki	Gródek		cmentarz prawosławny parafii pod wezwaniem św. Apostoła Jana Teologa	-	
Mostowlany	białostocki	Gródek		park dworski	-	
Radulin	białostocki	Gródek		cmentarz wiejski	-	
Wyżary	białostocki	Gródek		cmentarz - mogiła powstańców	-	
Wierobie	białostocki	Gródek		wiatrak holender, drewn., pocz. XX w.	A-408 24.10.1966	z

3. Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

W Nadleśnictwie Waliły występują następujące typy siedliskowe lasu:

Ryc. 6. Udział % powierzchni wg typów siedliskowych lasu - Nadleśnictwo Waligóra

Ryc. 7. Struktura % siedlisk wg żyzności - Nadleśnictwo Waligóra

Głównym gatunkiem tworzącym drzewostany w Nadleśnictwie Waligóra jest sosna, która zajmuje 83,80% powierzchni leśnej zalesionej. Gatunki iglaste zajmują 88,64% powierzchni nadleśnictwa, a liściaste 11,36%, w tym: brzoza – 5,43%, olsza – 4,59%, dąb – 1,21%.

II. ZADANIA GOSPODARKI LEŚNEJ

W Nadleśnictwie Waligóra obowiązuje Plan Urządzenia Lasu sporządzony na okres 01.01.2018 – 31.12.2027 zatwierdzony przez Ministra Środowiska.

I. ZESTAWIENIE POWIERZCHNI według stanu na 1.01.2018

I.1. POWIERZCHNIA OGÓLNA NADLEŚNICTWA – ha

1 5 8 1 6 7 4

w tym według obrębów leśnych:

1) Waligóra

1 5 8 1 6 7 4

I.2. POWIERZCHNIA LASÓW – ha

1 5 0 5 8 2 5

w tym:

a) według pełnionych funkcji:

– lasów stanowiących rezerwy przyrody

|| 4 | 0 | 6 | 6 | 1 ||

– lasów uznanych za ochronne

|| 1 | 5 | 8 | 4 | 1 | 5 ||

– pozostałych lasów (lasów gospodarczych)

|| 1 | 3 | 0 | 6 | 7 | 4 | 9 ||

b) według grup kategorii użytkowania:

– gruntów zalesionych

|| 1 | 4 | 4 | 0 | 9 | 4 | 8 ||

– gruntów niezalesionych

|| | 3 | 1 | 3 | 2 | 1 ||

w tym: do odnowienia

|| | 2 | 1 | 9 | 4 | 0 ||

– gruntów związanych z gospodarką leśną

|| | 3 | 3 | 5 | 5 | 6 ||

I.3 POWIERZCHNIA POZOSTAŁYCH GRUNTÓW (GRUNTÓW NIELEŚNYCH) – ha

|| | 7 | 5 | 8 | 4 | 9 ||

w tym: przeznaczonych do zalesienia

|| | | | 0 | 0 | 0 ||

II. ZESTAWIENIE ZADAŃ NA LATA OD 2018 DO 2027

II.1. POZYSKANIE DREWNA W ILOŚCI NIE WIĘKSZEJ NIŻ:

|| 8 | 2 | 7 | 1 | 4 | 9 || m³ grubizny netto, w tym:

a) obligatoryjny etat cięć w użytkowaniu rębnym (*zal. z 5% przyr. i niezal.*)

|| 4 | 3 | 4 | 4 | 4 | 9 || m³ grubizny netto

b) powierzchniowy etat cięć w użytkowaniu przedrębnym – ha

|| 1 | 0 | 1 | 1 | 2 | 8 | 7 ||

o orientacyjnej miąższości

|| 3 | 9 | 2 | 7 | 0 | 0 || m³ grubizny netto

II.2. PIELEGNOWANIE LASU NA POWIERZCHNI – ha

1 1 4 1 1 9 2

w tym:

a) pielęgnowanie zainwentaryzowanych upraw

6 9 2 5 0

b) pielęgnowanie zainwentaryzowanych młodników

1 0 2 0 4 7

c) trzebieże

9 6 9 8 9 5

II.3. KIERUNKOWO:

POZOSTAŁE

ZADANIA

OKREŚLONE

II.3.1. odnowień:

Zadania

dotyczące

zalesień

i

a) zalesienia gruntów (przeznaczonych do zalesienia) – ha

0 0 0

b) odnowienie halizn, płazowin i zrębów – ha

2 1 9 4 0

c) orientacyjna powierzchnia odnowień drzewostanów przewidzianych do użytkowania rębego – ha

1 3 1 9 7 0

w tym zrębami zupełnymi

9 6 2 9 7

d) orientacyjna powierzchnia podsadzeń i dolesień – ha

2 2 5

e) orientacyjna powierzchnia poprawek i uzupełnień – ha

1 5 4 7 3

f) orientacyjna powierzchnia wprowadzenia podszytów – ha

0 0 0

g) orientacyjna powierzchnia melioracji – ha

1	4	5	7	4	8
---	---	---	---	---	---

w tym wodnych – ha

				0	0	0
--	--	--	--	---	---	---

Plan zagospodarowania lasu składa się z następujących części:

1. plan użytkowania głównego:

a) plan użytków rębnych:

- użytki rębne zaliczone na etat,
- użytki rębne nie zaliczone na poczet etatu,

b) plan użytków przedrębnych,

2. zadania z zakresu hodowli lasu,

3. zadania z zakresu ochrony lasu,

4. kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej

5. kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej

6. potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji

Ad. 1 Plan użytkowania głównego.

Podstawą wyliczenia maksymalnej wielkości pozyskanego drewna (etatu cięć) jest zbiór informacji o stanie siedliska, składzie gatunkowym, wieku drzewostanu oraz wiedzy i doświadczeniu miejscowych leśników i ekspertów wykonujących plan urządzenia lasu. Podstawą do obliczeń jest Instrukcja urządzania lasu – 2011r.

Użytkowanie rębne

W drzewostanach przeznaczonych do użytkowania rębego, etat cięć wylicza się na podstawie przyjętego dla poszczególnych gatunków wieku rębności oraz podziału na gospodarstwa. Dla każdego obrębu i gospodarstw: zrębowego i przerębowo-zrębowego wyliczono etaty według dojrzałości drzewostanów a także etat według zrównania średniego wieku. Tak wyliczone etaty służą do optymalizacji, czyli wyboru etatu optymalnego. Etat użytkowania rębego w gospodarstwie specjalnym wynika ze stwierdzonych na gruncie, faktycznych potrzeb hodowlanych drzewostanów, których realizacja powinna zapewniać utrzymanie ciągłości spełniania określonych dla nich funkcji.

Zestawienie łączne etatu użytków głównych według kategorii cięć

Kategoria cięć	Powierzchnia w ha		Miąższość w m ³ grubizny	
	cięć (manipulacyjna)	do odnowienia	brutto	netto
1	2	3	4	5
I. Użytki rębne:				
A. Zaliczone na poczet przyjętego etatu	1689,33	1278,81	490132	413553
Spodziewany przyrost 5% miąższości użytków rębnych	-	-	24507	20678
Łącznie użytki rębne ze spodziewanym przyrostem	1689,33	1278,81	514639	434231
B. Nie zaliczone na poczet przyjętego etatu				
1. uprzątnięcie płazowin	2,20	2,20	105	95
2. uprzątnięcie nasienników i przestojów	-	-	130	108

3. pozostałe	-	-	18	15
Razem nie zaliczone na poczet przyjętego etatu	2,20	2,20	253	218
Razem użytki rębne	1691,53	1281,01	514892	434449

Użytkowanie przedrębne

Drzewostany młodszych i średnich klasach wieku wymagają zabiegów pielęgnacyjnych podczas, których następuje wycinka drzew. W ramach użytkowania przedrębnego zaplanowano czyszczenia późne oraz trzebieże selekcyjne. Użytkowanie przedrębne nie zostało zaplanowane w drzewostanach trudnodostępnych (na siedliskach bagiennych zalanych przez bobry) i o niskim zadrzewieniu. Powierzchniowy rozmiar czyszczeń późnych (CPP) i trzebieży ustalony został na podstawie wskazań zaproponowanych dla każdego wydzielenia bezpośrednio na gruncie.

Zestawienie łączne etatu użytków głównych według kategorii cięć

Kategoria cięć	Powierzchnia w ha		Miaższość grubizny w m ³	
	cięć (manipulacyjna)	do odnowienia	brutto	netto
1	2	3	4	5
II. Użytki przedrębne				
A. Czyszczenia	413,92	-	11200	8960
B. Trzebieże	9698,95	-	479700	383740
Razem użytki przedrębne	10112,87	-	490900	392700

Użytkowanie główne w Nadleśnictwie Waliły realizowane będzie na powierzchni 11804,40 ha, co stanowi 81,92% powierzchni leśnej zalesionej.

Ad. 2 Zadania z zakresu hodowli

Podstawą do planowania czynności hodowlanych w całym cyklu produkcyjnym jest typ gospodarczy drzewostanu, który ukierunkowuje proces produkcji leśnej. Hodowlany cel produkcji leśnej jest realizowany poprzez właściwe postępowanie w poszczególnych fazach wzrostu i rozwoju drzewostanów.

Część zaplanowanych zadań wynika bezpośrednio z konieczności odnowienia i pielęgnowania powierzchni powstałej w wyniku użytkowania. Odnowienia zaplanowano na powierzchni, wynikającej z zaprojektowanej wielkości użytkowania rębego oraz konieczności uprzątnięcia i odnowienia płazowin i halizn.

W drzewostanach przerzedzonych zostały zaplanowane zadania hodowlane zgodnie z potrzebami stwierdzonymi na gruncie. Niewielkie luki i przerzedzenia, szczególnie w mikrosiedliskach bagiennych, pozostawiano naturalnym procesom przyrodniczym. W wykazie projektowanych prac z zakresu hodowli lasu wyszczególniono jedynie rozmiar poprawek i uzupełnień wynikający ze stwierdzonych potrzeb istniejących upraw i młodników.

Zestawienie planowanych prac z zakresu hodowli lasu

Wskazanie	Powierzchnia [ha]
1	2
Odnowienia powierzchni leśnej niezalesionej	219,40
w tym: odnowienie zrębów	217,20
odnowienie halizn	-
odnowienie płazowin	2,20
Zalesienie gruntów nieleśnych	-
Odnowienie zrębów zupełnych projektowanych	962,97
Razem na powierzchni otwartej	1182,37
Odnowienia przy rębniach złożonych	356,73
Podsadzenia produkcyjne	-
Dolesienia luk i przerzedzeń	2,25
Razem odnowienia pod osłoną	358,98
Ogółem odnowienia i zalesienia	1541,35
Poprawki i uzupełnienia w istniejących uprawach i młodnikach	0,59
Poprawki i uzupełnienia na gruntach projektowanych do odnowienia i zalesienia	154,14
Razem poprawki i uzupełnienia	154,73
Ogółem odnowienia, zalesienia, poprawki i uzupełnienia	1696,08
Wprowadzanie podszytów	-
Pielęgnowanie gleby	190,48
Pielęgnowanie upraw (CW)	692,50
Pielęgnowanie młodników (CP+CP-P)	1020,47
w tym: pielęgnowanie młodników (CP)	606,55
pielęgnowanie młodników (CP-P)	413,92
Razem pielęgnowanie gleby, upraw i młodników	1903,45
Melioracje wodne	-
Melioracje agrotechniczne	1457,48

Ad. 3 Zadania z zakresu ochrony

Kierunkowe zadania z zakresu ochrony lasu oparto na następujących podstawach:

- wytyczne „Instrukcji urządzania lasu” z roku 2011,
- wytyczne „Instrukcji ochrony lasu” z roku 2011,
- ustalenia KZP i NTG dla Nadleśnictwa,
- wyniki prac Zespołu Ochrony Lasu, zebrane tam materiały i dane ujęte w formie Referatu Kierownika,
- dane Nadleśnictwa ujęte w Referacie Nadleśniczego dotyczącego Analizy gospodarki leśnej za poprzedni okres gospodarczy,
- wyniki urzędniowych prac terenowych – taksacyjnych w Nadleśnictwie,
- doświadczenia i obserwacje Nadleśnictwa i Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych oraz Inspekcji Lasów Państwowych.

Ocena zdrowotnego i sanitarnego stanu lasu

Stan zdrowotny i sanitarny lasów nadleśnictwa jest wypadkową trzech grup czynników zewnętrznych: antropogenicznych, abiotycznych i biotycznych, oraz prowadzonej gospodarki leśnej. Lasy Nadleśnictwa Waliły znajdują się w zadawalającej kondycji zdrowotnej i sanitarnej, ale zagrożenia dla tego stanu są elementem stałym. Wpływ czynników antropogenicznych jest ograniczony, a zagrożenia ze strony czynników biotycznych objęte są stałym monitoringiem ze strony służby leśnej. Monitoring oraz właściwie prowadzona gospodarka leśna, ukierunkowana na podnoszenie zdrowotnego i sanitarnego stanu lasów, zdecydowanie zminimalizują zagrożenia ze strony przyrody ożywionej. Najbardziej nieprzewidywalne i potencjalnie najgroźniejsze na tym obszarze są nieożywione elementy środowiska, a w szczególności czynniki klimatyczne.

Zagrożenie lasu przez czynniki antropogeniczne

Nadleśnictwo Waliły leży na obszarze Zielonych Płuc Polski, w rejonie wyjątkowo słabo uprzemysłowionym. Stąd wpływ czynników antropogenicznych jest ograniczony. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na przedmiotowym terenie są lokalne oraz rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego, emisje komunikacyjne oraz emisje z kotłowni indywidualnych. Emisja komunikacyjna oddziałuje jedynie na głównych trasach komunikacyjnych. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie ze spalania energetycznego węgla, oleju opałowego, gazu ziemnego i drewna należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Do zanieczyszczeń wód i gleb na terenie nadleśnictwa przyczyniają się przede wszystkim ścieki odprowadzane z terenów miejskich i wiejskich oraz chemizacja rolnictwa. Głównymi i największymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych są wody z oczyszczalni ścieków. Na omawianym obszarze i w jego sąsiedztwie ścieki odprowadzane są do rzeki Supraśl poprzez komunalne oczyszczalnie ścieków, które znajdują się w miejscowości Gródek oraz Waliły-Dwór. Istotnym źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gleb są spływy powierzchniowe z obszarów rolnych poddawanych chemizacji i nawożeniu. Także ścieki bytowe z gospodarstw rolnych są istotnym zagrożeniem dla środowiska wodnego. Lokalne zanieczyszczenia wód i gleb są stosunkowo niewielkie i mają miejsce głównie poza gruntami zarządzanymi przez Nadleśnictwo.

Zagrożenie lasu przez czynniki abiotyczne

Potencjalnym zagrożeniem dla lasów Nadleśnictwa Waliły jest ryzyko wystąpienia niekorzystnych warunków pogodowych. Zaliczyć do nich należy: wczesne i późne przymrozki, mała ilość opadów atmosferycznych, opady mokrego śniegu oraz silne wiatry. Większość szkód powodowanych przez czynniki atmosferyczne ma charakter lokalny.

Huraganowe wiatry, oprócz wyrządzenia bezpośrednich szkód, są czynnikiem osłabiającym drzewostany. Uszkodzenia koron, pni, strzał oraz systemów korzeniowych powodują bardzo szybkie zasiedlanie drzew przez szkodniki wtórne. W 2016 roku z powodu silnych wiatrów szkody odnotowano na pow. 120,82 ha i w miąższości 11513 m³.

Istotny wpływ na stan sanitarny i zdrowotny drzewostanów mają powtarzające się co parę lat susze powodujące obniżenia poziomu wód gruntowych. Zjawisko to także prowadzi do osłabienia drzew leśnych i czyni je podatnymi na ataki szkodliwych owadów oraz patogenów grzybowych. W skrajnych przypadkach może to też prowadzić do degradacji i zubożenia siedlisk leśnych, np. przez murszenie gleb torfowych. W 2015 roku na omawianym obszarze miała miejsce susza, w wyniku której uszkodzonych zostało ok. 100 ha drzewostanów o miąższości 6279 m³.

Kolejnym istotnym zagrożeniem drzewostanów jest okiść, czyli mokry przymarzający śnieg, łamiący gałęzie i całe drzewa.

Zagrożenie lasu przez czynniki biotyczne

Do najczęściej występujących zagrożeń biotycznych należą:

- niewłaściwa lub uproszczona struktura drzewostanów (niedostosowany do siedliska skład gatunkowy drzewostanów, monokultury i gatunki obce),
- szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne i nękające),
- grzybowe choroby infekcyjne,
- nadmierna liczebność i niewłaściwa struktura populacji zwierząt roślinożernych,
- podtopienia powodowane przez bobry.

Ochrona lasu przed zwierzyną płową

Szkody powodowane przez zwierzynę stanowią problem w utrzymaniu dobrej jakości upraw i młodników w nadleśnictwie. Liczne badania wykazały, że przy dużym przegęszczeniu łowisk, żadne zabezpieczające środki techniczne nie są zadowalająco skuteczne. Dotyczy to również stosowania środków odstraszających, gdyż zwierzyna zmienia tylko miejsce żerowania. Ustalenie na właściwym poziomie stanu dużych roślinożerców prowadzi do zmniejszenia szkód młodego pokolenia lasu. W bezpośrednich działaniach ochronnych w pewnym zakresie mogą być stosowane indywidualne środki zabezpieczające sadzonki przed zgryzaniem i spałowaniem, a więc zabezpieczanie chemiczne repelentami, stosowanie osłonek oraz palikowanie. Jednak w miejscach szczególnie penetrowanych przez zwierzynę jedynym skutecznym zabezpieczeniem jest grodzenie upraw, które powinno być stosowane wszędzie tam, gdzie jest obawa o skuteczność innych metod zabezpieczania. Poza grodzeniem upraw należy stosować metodę biologiczną, w której, między innymi, zagospodarowanie łowisk powinno zmierzać do poprawy bazy żerowej, czyli do zmiany ekologicznego krajobrazu lasu.

Ad. 4. Kierunkowe wytyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej

Plan ochrony przeciwpożarowej opracowano w oparciu o § 103 i § 104 „Instrukcji urządzania lasu”, posługując się wytycznymi „Instrukcji ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych”, Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (z późniejszymi zmianami), a także innymi przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej.

Całość lasów nadleśnictwa została zakwalifikowana do II kategorii zagrożenia pożarowego (średnie zagrożenie pożarowe).

Pod pojęciem zagrożenia pożarowego lasu rozumie się zaistnienie takich warunków, przy których możliwe jest powstanie pożaru w środowisku leśnym.

Najistotniejszymi czynnikami wpływającymi na stan zagrożenia pożarowego lasu są:

- warunki meteorologiczne, w tym przede wszystkim: temperatura powietrza, wilgotność względna powietrza, opad atmosferyczny, zachmurzenie, promieniowanie słoneczne;
- wilgotność pokrywy gleby, szczególnie jej martwych składników, na którą wpływ mają warunki meteorologiczne;
- możliwość pojawienia się bodźców energetycznych zdolnych do inicjacji pożaru (np. ognisko, niedopałek papierosa, nieugaszona zapałka);
- rodzaj leśnych materiałów palnych: skład gatunkowy i wiek drzewostanu, obciążenie ogniowe (ilość biomasy przeliczona na jednostkę powierzchni, wyrażona w kg/m² lub t/ha), ich struktura, skład chemiczny i właściwości fizyczne (zdolność pochłaniania wody - nasiąkania i przesychnania).

Zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów

Lasy Nadleśnictwa Waliły objęte są obserwacją z kamery umieszczonej na wieży obserwacyjnej zlokalizowanej na terenie nadleśnictwa. Obszar nadleśnictwa znajduje się

również w zasięgu kamer umieszczonych na wieżach obserwacyjnych zlokalizowanych na terenie Nadleśnictw: Krynki, Żednia, Dojlidy i Supraśl.

W zasięgu widoczności kamer znajduje się cały teren Nadleśnictwa Waliły. Obserwacja jest prowadzona od 01.03 do 31.10 każdego roku. W zależności od warunków może być wprowadzony inny termin rozpoczęcia i zakończenia obserwacji.

W tym samym okresie w biurze Nadleśnictwa Waliły działa Punkt Alarmowo-Dyspozycyjny (PAD). W godzinach pracy nadleśnictwa dyżuruje pracownik zajmujący się ochroną przeciwpożarową, natomiast po godzinie 15-ej oraz w dni wolne od pracy przeszkolony pracownik. Dodatkowo jest ustalany również tzw. „dyżur domowy”, który sprawuje pracownik z kierownictwa nadleśnictwa. Łączność z leśnictwami odbywa się za pośrednictwem telefonu.

Ad. 5. Kierunkowe zadania z zakresu użytkowania ubocznego i gospodarki łowieckiej

Użytkowanie uboczne wynikać będzie z zapotrzebowania gospodarki i uzyskiwanych efektów ekonomicznych. Na bieżące 10-lecie użytkowanie uboczne dotyczyć będzie głównie zagospodarowania łowieckiego, a ponadto pozyskania i sprzedaży choinek na rynek lokalny oraz gospodarki łąkowo-rolnej.

Lasy nadleśnictwa zasobne są w produkty runa leśnego, lecz wysokość ich pozyskania przez miejscową ludność jest trudna do ustalenia i wynika z lokalnego zapotrzebowania oraz urodzaju w danym roku.

Gospodarka łowiecka

Celem gospodarki łowieckiej w nadleśnictwie jest utrzymanie możliwie najliczniejszego stanu zwierzyny w odpowiedniej strukturze wiekowej i płciowej przy znośnych gospodarczo szkodach w drzewostanach. Gospodarka łowiecka w lasach musi być integralną częścią gospodarki leśnej, a zwierzyna składową częścią ekosystemu leśnego. Zachowanie lasu i jego wielofunkcyjnego charakteru traktować należy jako priorytetowe zadanie hodowli. Nadmiar szkód w uprawach i młodnikach, który uniemożliwia dostosowanie ich składu gatunkowego do potencjału siedliska oraz osiągnięcie właściwej jakości, musi być sygnałem do redukcji stanu pogłowia zwierzyny.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się 10 obwodów dzierzawionych przez 7 kół łowieckich.

W trakcie prac urzędniowych na terenie lasów Nadleśnictwa Waliły zainwentaryzowano 19 wydzieleń stanowiących poletka łowieckie o łącznej powierzchni 10,97 ha. Poza tym zainwentaryzowano 2,19 ha poletek łowieckich na 13 powierzchniach nie tworzących wydzielania.

W bieżącym okresie gospodarczym działalność z zakresu gospodarki łowieckiej powinna obejmować następujące zagadnienia:

- poprawa warunków bytowania zwierzyny poprzez ograniczanie niepokoju w biotopie oraz zapewnienie bazy pokarmowej,
- ochrona ostoi zwierzyny poprzez odpowiednie oznakowanie i ograniczenie wstępu,
- ochrona upraw i młodników przez gradzenie oraz stosowanie indywidualnych zabezpieczeń,
- dostosowanie ilości zwierzyny do pojemności łowisk.

Ponadto do zadań nadleśnictwa w ramach gospodarki łowieckiej będzie należało opiniowanie i zatwierdzanie rocznych planów zagospodarowania kół łowieckich.

Ad. 6 Potrzeby w zakresie infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji

Niezbędnym warunkiem realizacji wielofunkcyjnych zadań jest odpowiednia infrastruktura techniczna. Dotyczy to wszystkich dziedzin inwestycyjnych, a więc potrzeb w zakresie:

- budownictwa ogólnego i drogowego,
 - melioracji wodnych,
- budowy i konserwacji zbiorników małej retencji.

Do podstawowych zadań w najbliższym 10-leciu będzie należało utrzymanie sieci istniejących dróg we właściwym stanie. Prace remontowe na istniejącej sieci dróg polegają na profilowaniu nawierzchni dróg, uzupełnianiu ubytków żwirem, wykonaniu nowych lub wymianianiu istniejących przepustów.

Lasy udostępniane są poprzez szlaki turystyczne atrakcyjne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, przebiegające przez teren nadleśnictwa. Szlaki turystyczne biegnące przez teren Nadleśnictwa Waliły stanowią integralną część sieci obejmującej cały obszar Puszczy Knyszyńskiej.

Szlaki kajakowe

Rzeka Supraśl od Gródka do Wasilkowa.

Rzeka Słoja od Talkowszczyzny do Kondycji – o długości około 18 km.

Szlaki piesze

- Szlak zielony Narewka - Waliły Stacja długości 67 km. Szlak łączy Puszcę Białowieską z Puszcą Knyszyńską
- Szlak żółty Skrajem Puszczy Knyszyńskiej długości 56 km.
 - Szlak czerwony Powstania Styczniowego. Szlak przeznaczony jest dla turystyki pieszej i rowerowej. Jego długość wynosi 71 km.
- Szlak niebieski Napoleońskim Traktem długości 34 km z Krynek do Żedni.
- Szlak niebieski Tatarski Mały długości 16,5 km. Bierze początek w Kruszynianach, dalej poprzez Józefowo, Królowe Stojło prowadzi do Stacji Waliły.
- Szlak żółty do Góran – jest to szlak długości 13,5 km z Walił Stacji do wsi Góran.

Szlaki rowerowe

- Szlak żółty Przez Gminę Gródek, Jałówka - Królowy Most - 68 km.
- Green Velo. Wschodni Szlak Rowerowy o sumarycznej długości ponad 2000 km specjalnie wytyczonej trasy (trasa główna 1887,5 km, trasy łącznikowe i boczne: łącznie 192 kilometry), który wiedzie przez pięć województw wschodniej Polski (warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie).

Szlaki konne

- *Szlak konny pomarańczowy* – (ok. 120 km) pierwszy szlak konny po Puszczy Knyszyńskiej, stanowiący wraz z szlakiem rowerowym, kajakowym i kolejki wąskotorowej jeden z elementów zintegrowanego systemu szlaków w ramach „Kresowych wędrówek”.